

UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawczyni B. J. pismem z dnia 25 czerwca 2019 roku, wniósł o zmianę postanowienia z dnia 7 lutego 1979r. sygn. akt I Ns 48/79 w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po S. J. i stwierdzenie, że spadek po nim – zmarłym dnia 9 lutego 1978 roku, ostatnio stale zamieszkałej w Z. nabyli jego żona B. J. w 4/16 częściach oraz dzieci: H. J., J. J. (1), Z. O. i R. S. po 3/16 częściach oraz o uzupełnienie postanowienia w przedmiocie gospodarstwa rolnego i stwierdzenie, że udziały we wchodzącym w skład spadku gospodarstwie rolnym nabyły z mocy ustawy osoby uprawnione do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. Ponadto wniósł o uchylenie w całości postanowienia spadkowego po S. J. wydanego w dniu 30 czerwca 1998r, w sprawie I Ns 465/98, pełnomocnik wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Na uzasadnienie podał, że wnioskodawczyni w toku porządkowania spraw po zmarłym H. J. w 2019 roku ustaliła, że po ojcu H. S. J. zostały wydane dwa postanowienia z tym, że postanowienie z 1979r. nie odpowiada rzeczywistemu kręgu spadkobierców, albowiem został pominięty w nim syn H. J. i R. S.. Jak również z postanowieniem tym nie uwzględniono, że w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne o powierzchni 1,5276 ha.

Uczestnicy zgodzili się z wnioskiem, albowiem nie wszyscy brali udziału w uprzednim postępowaniu spadkowym.

Sąd ustalił:

Spadkodawca S. J. (syn B. i S.) zmarł w dniu 9 lutego 1978r. w Z., gdzie ostatnio stale przed śmiercią mieszkał. W chwili śmierci spadkodawca pozostawał w związku małżeński z Z. J. zd. M. i posiadał czworo dzieci: H. J., R. S., J. J. (1) i Z. O.. Więcej dzieci nie posiadał. Spadkodawca nie sporządził testamentu.

S. J. i jego żona Z. J. w czasie trwania związku małżeńskiego nabyli nieruchomości rolną składającą się z działki gruntu o numerze ewidencyjnym: 228/5, 260 i 251/3 o łącznej powierzchni 1,5276 ha na podstawie Aktu Własności Ziemi z dnia 20 listopada 1973r. nr RIG.ON- (...) /Ł./73. Uczestnicy postępowania nie podzielili się formalnie majątkiem spadkowym. Nadto nabyli poprzez samoistne posiadanie nieruchomości składającą się z działki numer (...) o powierzchni 0,2304 ha na podstawie Aktu Własności Ziemi z dnia 22 listopada 1974r. nr RIG.ON- (...) /Krom./74.

W skład spadku po zmarłym S. J. wchodził udział w gospodarstwie rolnym o powierzchni 1,5276 ha położone we wsi Ł., a obejmujące działki o numerach: 228/5, 260 i 251/3. Spadkodawca wraz z małżonką miał gospodarstwo rolne na którym wspólnie pracowali z dziećmi dopóki nie dorosły i nie wyprowadziły się po zawarciu związków małżeńskich. Spadkodawca prowadził z żoną typowe gospodarstwo rolne w którym uprawiali zboże, ziemniaki, gromadzili siano albowiem mieli trzodę chlewną. W tym czasie jego żona również pracowała jako salowa w szpitalu. Dzieci pomagały w typowych pracach polowych przy żniwach, wykopkach, córka R. jeździła koniem, wiązała snopki. Dzieci pomagały rodzicom od najmłodszych lat.

W skład spadku po S. J. wchodzi udział w gospodarstwie rolnym, położonym w wsi Ł., obręb (...) - Ł., które w dacie otwarcia spadku obejmowało grunty rolne o łącznej powierzchni powyżej 1,5 hektara.

Dnia 7 lutego 1979r. w sprawie o sygn. akt I Ns 48/79 Sąd Rejonowy w Zawierciu stwierdził, że spadek po S. J. dziedziczą na podstawie ustawy żona Z. J. w 1/3 części oraz syn J. J. (1) i córka Z. O. po 1/3 części.

dowód: odpis skróconego aktu zgonu spadkodawcy (k. 5 akt I Ns 48/79), odpis skrócony aktu urodzenia J. J. (1) (k. 3 akt I Ns 48/79), Akt Własności Ziemi z 17.11.1973r. oraz z dnia 22.11.1974r., wypis z rejestru gruntów, odpis skrócony aktu małżeństwa Z. O. (k. 7akt I Ns 48/79), akta I Ns 48/79.

Następnie postanowieniem z dnia 30 czerwca 1998r. sygn. akt I Ns 465/98 Sąd Rejonowy w Zawierciu stwierdził, że spadek po S. J. dziedziczą na podstawie ustawy żona Z. J. w 4/6 częściach oraz syn H. J., syn J. J. (1), córka Z. O. i córka R. S. po 3/6 części.

dowód: Akt Własności Ziemi z dnia 27.11.1973r. k 10, zeznania wnioskodawczyni B. J., zeznania uczestnika Z. O.. akta I Ns 465/98.

Dokonując oceny materiału dowodowego Sąd uznał, że wszystkie dokumenty zgromadzone w aktach, i z których dopuszczono dowody jak i zeznania stron są wiarygodne i nie budzą wątpliwości.

Sąd zważył:

Wniosek B. J. o zmianę postanowienia spadkowego w przedmiocie stwierdzenia nabycia praw do spadku po S. J. z dnia 7 lutego 1979 r. oraz o uchylenie w całości postanowienia z dnia 30 czerwca 1998r. zasługiwał na uwzględnienie.

W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, zgodnie z treścią art. 670 k.p.c. sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą; w szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament oraz czy testament ten jest ważny.

Zgodnie z treścią art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu, przy czym dziedziczenie ustawowe, co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo, gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.).

W myśl art. 931 § 1 i § 2 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.

Według art. 679 k.p.c. dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Wniosek o wszczęcie takiego postępowania może zgłosić każdy zainteresowany. Z redakcji tego przepisu wynikać ma, że wzruszenie prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku może nastąpić albo przez jego uchylenie, albo przez zmianę. Termin roczny na złożenie wniosku na podstawie art. 679 k.p.c. dotyczy osób będących uprzednio uczestnikami postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i rozpoczyna swój bieg od dnia, w którym wskazana osoba uzyskała możliwość przytoczenia podstawy uzasadniającej dokonanie zmiany postanowienia (pod warunkiem niemożności jej powołania w trakcie postępowania spadkowego). Złożenie wniosku jest nieograniczone w czasie wyłącznie dla tych osób zainteresowanych, które nie były uczestnikami postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku.

W przypadku postępowania prowadzonego na podstawie art. 679 k.p.c. w zasadzie rozważana może być tylko zmiana prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, co oznacza, że przedmiotem tego postępowania jest badanie zarzutu, że postanowienie to nie jest zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, a nie, że postępowanie poprzedzające wydanie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku było prowadzone wadliwie – w sposób naruszający prawa zainteresowanego .

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że w skład spadku po spadkodawcy wchodzi gospodarstwo rolne i wszyscy spadkobiercy zarówno dzieci i małżonka posiadali uprawnienia do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, albowiem żona pracowała na tym gospodarstwie jak i ich dzieci pracowali w gospodarstwie rolnym przez co nabyli oni uprawnienia do dziedziczenia. W myśl art. 1059 k.c. dzieci spadkodawcy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli:

- 1) bezpośrednio przed otwarciem spadku pracowali w tym gospodarstwie albo
- 2) w chwili otwarcia spadku są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub pracują w gospodarstwie rolnym takiej spółdzielni, albo
- 3) w chwili otwarcia spadku bądź prowadzą inne indywidualne gospodarstwo rolne, bądź też pracują w gospodarstwie rolnym swoich rodziców, małżonka lub jego rodziców, albo
- 4) w chwili otwarcia spadku bądź są małoletnie, bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 5) w chwili otwarcia spadku są trwale niezdolne do pracy.

Art. 1064 k.c. stanowił, że Rozporządzenie Rady Ministrów określi, jakie przygotowanie zawodowe uważa się za przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, a także wypadki, w których pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkół uprawnia do dziedziczenia gospodarstwa rolnego oraz zasady i tryb stwierdzania trwałej niezdolności do pracy.

Dzieci spadkodawcy jak wynika z akt materiału dowodowego pomagały rodzicom w pracy w gospodarstwie, dzieci spadkodawców nie ukończyły żadnej szkoły rolniczej, ale za życia obojga rodziców często ich odwiedzały i pomagały im także w prowadzeniu gospodarstwa świadcząc pomoc przy pracach sezonowych, zbiorach czy wykopkach. W dacie spadkodawcy syn J. J. (1) był małoletni.

Sąd doszedł do wniosku, że nie można umniejszać roli i wkładu w rozwój spadkowego gospodarstwa tych członków rodziny, którzy co prawda nie posiadają świadectw ukończenia szkół rolniczych, ale przez swoją wieloletnią pomoc i pracę na tym gospodarstwie dowodzili, iż posiadają niezbędne umiejętności i doświadczenie w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, które zdobyli wzrastając u boku rodziców i wychowując się w gospodarstwie. W rezultacie przyjął, że każde z dzieci spadkodawcy S. J. pracowało w gospodarstwie rolnym i posiadało kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa spadkowego, gdyż wieloletnie doświadczenie, które zdobywali u boku rodziców - początkowo mieszkając z nimi, a później po wyprowadzeniu się z domu rodzinnego przez świadczenie pomocy w pracy w tym gospodarstwie, przy wykopkach, opryskach, sadzeniach, zbiorach dawało podstawy sądzić, że mogliby takie gospodarstwo sami prowadzić.

Dlatego też Sąd zmienił postanowienie w przedmiocie stwierdzenia praw do spadku z dnia 7 lutego 1979 r. Sądu Rejonowego w Zawierciu sygn. akt I Ns 48/79 w ten sposób, że stwierdził, że spadek po S. J. (synu B. i S.), zmarłym dnia 9 lutego 1978r. w Z., ostatnio stale zamieszkałym w Z., na podstawie ustawy nabyli żona Z. J. zd. M. (córka J. i J.) w 4/16 częściach oraz dzieci: córka Z. O. zd. J. (córka S. i Z.), córka R. S. zd. J. (córką S. i Z.), syn J. J. (1) (syn S. i Z.), syn H. J. (syn S. i Z.), zmarły dnia 4 kwietnia 2018r., po 3/16 (trzy szesnaste) części każde z jego dzieci w tym również udział w gospodarstwie rolnym, z tym, że nabycie spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza.

Zgodnie z przepisem art. 199 § 1 pkt 2 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – k.p.c. (Dz.U.2014.101 j.t.), który w sprawie ma zastosowanie w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., sąd odrzuci wniosek, jeżeli o to samo rozszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona.

W tym stanie rzeczy Sąd na mocy art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd uchylił w całości postanowienie Sądu Rejonowego w Zawierciu z dnia 30 czerwca 1998r. sygn. akt I Ns 465/98 w przedmiocie stwierdzenia nabycia praw do spadku po S. J. i odrzucił ten wniosek w całości.

Zgodnie z treścią art. 520 § 1 k.p.c., każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Według tej zasady każdy uczestnik postępowania nieprocesowego ponosi koszty, które sam wydatkował bezpośrednio lub które powstały na skutek uwzględnienia przez Sąd jego wniosku o przeprowadzenie określonych czynności procesowych. Dlatego ten, kto poniósł koszty postępowania nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Wyjątkowo, jeżeli

uczestnicy albo w różnym stopniu byli zainteresowani wynikiem postępowania, albo interesy ich były sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości (art. 520 § 2 k.p.c.). Względnie różny stopień zainteresowania wynikiem postępowania lub sprzeczność interesów uprawnia sąd do nałożenia na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązku zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Dotyczy to także sytuacji, kiedy uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 3 k.p.c.).

W ocenie Sądu w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku nie zachodzi sytuacja różnego stopnia zainteresowania uczestników postępowania, ani tym bardziej sprzeczności interesów. W przypadku dziedziczenia ustawowego (co miało miejsce w niniejszej sprawie), to przepisy ustawy decydują o kręgu spadkobierców, a spadkobiercą staje się osoba z mocy prawa w dacie otwarcia spadku. Istotą postępowania o stwierdzenie nabycia spadku jest wyłącznie ustalenie spadkobierców i brak jest podstaw do powstania na tym tle jakiegokolwiek „sporu”, czy sprzeczności. Orzeczenie sądu ma charakter deklaratoryjny, jedynie potwierdza zaistniały stan rzeczy. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że nie zachodzą okoliczności opisane w art. 520 § 2 i 3 k.p.c. uzasadniające obciążenie kosztami uczestników postępowania.

Sygn. akt I Ns 463/19

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w rep. Ns i kontrolce uzasadnień;
  2. odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć J. J. (1);
  3. akta przedstawić z wpływem lub za 14 dni.
- 9 lipca 2020r. SSR Bętkowska Katarzyna